

Halkevleri için ithal olunacak radyo ve sinema makinalarının muamele Vergisiyle Gümrük ve Oktruva resimlerinden istisnası hakkındaki 2154 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Gümrük Tekel, Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/160)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71/1913, 6-955

15 . III . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Halkevleri için ithal olunacak radyo ve sinema makinelerinin Muamele Vergisiyle Gümrük ve Oktruva resimlerinden istisnası hakkındaki 2154 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 2 . III . 1951 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

GEREKÇE

Halkevlerinin, Cemiyetler Kanununa göre teşekkül etmemiş ve Hükümetçe umumî menfaatlere hadim bir cemiyet olduğu kabul ve tasdik edilmemiş ve daha açık bir ifade ile hiçbir şahsiyeti mevcut bulunmamış olmasına rağmen, evvelki ahval ve şartlar ve hâkim olan zihniyet ve mülâhazalarla, bir taraftan siyasi bir partinin bünyesi içinde yer alarak faaliyette bulunması, diğer taraftan bu partinin bir kültür müessesesi sayılması, tesislerindeki esas maksat ve gaye ile telifi mümkün görülmemekte ve bu sebeple Halkevlerinin haiz bulunduğu vergi ve resim muafıklarının kaldırılması, vergide umumiyet kaidesi ve adalet prensibi bakımından gerekli bulunmuştur.

Halkevleri başlı başına şahsiyet sahibi bir müessese olmayıp siyasi bir teşekkül olan ve umumun menafine hadim cemiyetlerden madut bulunmayan Cumhuriyet Halk Partisinin bir kolu olarak vücuda getirilmiş ve bu suretle faaliyet göstermekte bulunmuştur. Bu izahat ve mülâhazalar karşısında halen bahis konusu kanunun yürürlükte kalmasını gerektiren muhik ve ciddi bir sebep mevcut bulunmamaktadır.

Bu itibarla sözü geçen kanunun yürürlükten kaldırılması için bu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Gümrük ve Tekel Komisyonu Raporu

T. B. M. M.
Gümrük ve Tekel Komisyonu
Esas No. 1/160
Karar Na. 9

7 . IV . 1951

Yüksek Başkanlığa

Halkevleri için ithal olunacak radyo ve sinema makinelerinin Muamele Vergisiyle, Gümrük ve Okturuva Resimlerinden istisnası hakkındaki 2154 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlıkça Yüksek Başkanlığınıza sunulup 16 . III . 1951 de Komisyonumuza havale buyurulan kanun tasarısı Komisyonumuzun 3 . IV . 1951 günlü toplantısında Gümrük ve Tekel ve Maliye Bakanlıkları temsilcilerinin huzuriyle konuşulup görüşülerek tasarının aynen kabulüne karar verildi.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna ve-
rilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.
Gümrük ve Tekel Komisyonu

Başkanı namına

Sözcü
Trabzon
M. Goloğlu

Sözcü
Trabzon
M. Goloğlu

Kâtip
Samsun
İsmail Işın

Hatay
A. Cilli

Konya
A. Fahri Ağaoğlu

Siird
B. Erden

Trabzon
Muhafifim
Tevfik Koral

Denizli
Mustafa Gülcügil

Kastamonu
Ahmet Keskin
İmzada bulunamadı

Samsun
H. Uzer

Tokad
Mustafa Özdemir
İmzada bulunamadı

Yozgad
H. Üçöz

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Maliye Komisyonu
Esas No. 1/160
Karar No. 45

14 . IV . 1951

Yüksek Başkanlığa

Halk evleri için ithal olunacak radyo ve sinema makinelerinin Muamele Vergisiyle Gümrük ve Oktruva resimlerinden istisnası hakkındaki 2154 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı, Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanlıkları temsilcileri hazır buldukları halde incelendi.

Umumi menfaatleri hadim cemiyet vasfını haiz bulunmayan ve hattâ hükmi şahsiyetten mahrum ve siyasi bir partinin organında olan halk evlerinin vergi ve resim muafiyet ve istisnalarından faydalanmalarının vergide umumiyet ve adalet kaidelerine aykırı olduğu-

nu kabul eden Komisyonumuz, halk evleri için ithal olunacak radyo ve sinema makinelerinin Muamele Vergisiyle Gümrük ve Oktruva resimlerinden istisnası hakkındaki 2154 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair tasarımı birinci maddesinde yapılan değişiklik ile ve ekseriyetle kabul etmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Komisyonu Başkanı
Rize
İ. Akçal

Sözcü
Giresun
H. Erkmen

Kâtip
Zonguldak
E. Açıksöz
İmzada bulunamadı

Konya
Ü. N. Yiğiter

Kırklareli
S. Pekkip

Malatya
E. Doğan

Mardin
A. Kalav
Siird
M. D. Süalp
Trabzon
Muhalifim.
T. Koral

Niğde
N. Bülge
Sivas
Ş. Ecevit
Yozgad
F. Nizamoglu

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/160
Karar No. 89

23 . V . 1951

Yüksek Başkanlığa

Halkevleri için ithal olunacak radyo ve sinema makinelerinin Muamele vergisi ile Gümrük ve Okruya resimlerinden istisnası hakkındaki 2154 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başbakanlığın 15 . III . 1951 tarihli ve 6/955 sayılı tezkeresiyle sunulan Kanun tasarısı, Gümrük ve Tekel ve Maliye Komisyonu raporlarıyla birlikte komisyonumuza havale olunmakla Gümrük ve Tekel ve Maliye Bakanlıkları temsilcileri hazır olduğu halde incelenip görüşüldü.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde açıklandığı ve Hükümet gerekçesinde de yazılı olduğu üzere halkevlerinin Cemiyetler Kanununa göre teşekkül etmemiş ve Hükümetçe umumi menfaatlere hadim bir cemiyet olduğu kabul ve tasdik olunmamış ve daha açık bir ifade ile hiçbir hukuki şahsiyeti mevcut bulunmamasına rağmen geçmiş ahval ve şartlar ve hâkim olan zihniyet ve mülâhazalarla bir taraftan, idari ve muhasebe usulleri her bakımdan siyasi bir partinin bünyesi içinde ve sınımsız bu siyasi bünye ve icaplara göre faaliyette bulunması ve diğer taraftan da yine bu partinin bir kültür müessesesi rolünde bulunması bu müessesenin bugünkü hakiki ve fiili haliyle tesisindeki zâhiri gaye arasındaki telifi gayrikabili bir durum yaratmaktadır.

Bu durum karşısında hükmi şahsiyeti haiz olmayan muhassıran bir siyasi partinin kolu

olarak faaliyet gösteren ve bunu gaye edinmiş bulunması itibariyle de umumi menfaata hadim cemiyetler arasına alınamamış bulunmasına binaen Halkevlerinin bahsi geçen 2154 sayılı Kanunla iktisap eylemiş bulunduğu vergi ve resimlerden muafiyet yolundaki hususi durumun vergide esas unsur olan umumiyet ve adalet prensibine tamamen aykırı bulunmaktadır.

Komisyonumuz; bu itibarla sözü geçen kanunun yürürlükten kaldırılmasını istihdaf eden tasarısı, başlığı Hükümetin teklifi, birinci maddesi Maliye Komisyonunun tadili, 2 ve 3 ncü maddeler Hükümetin teklifi veçhile, aynen kabul etmiştir.

Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
İstanbul	Burdur	Çanakkale
E. Adakan	F. Çelikbaş	E. Kalafat
Antalya	Balıkesir	Elâzığ
A. Sarıoğlu	E. Budakoğlu	Ö. F. Sanaç
Giresun	İstanbul	İstanbul
M. Şener	A. H. Başar	F. Sayımer
İstanbul	İzmir	Kastamonu
C. Türkgeldi	B. Bilgin	H. Türe
Kırklareli	Konya	Konya
Ş. Bakay	R. Birand	M. A. Ülgen
Ordu	Seyhan	Trabzon
R. Aksoy	Dr. S. Barı	S. F. Kalaycıoğlu
Urfa		
Dr. F. Ergin		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Halkevleri için ithal olunacak radyo ve sinema makinelerinin Muamele Vergisiyle Gümrük ve oktruva resimlerinden istisnası hakkındaki 2154 sayılı Kanunun, yürürlükten kaldırılmasına dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — Halkevleri için ithâl olunacak radyo ve sinema makinelerini Gümrük ve Muamele vergilerinden muaf tutan 20 . IV . 1933 tarihli ve 2154 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Maliye, İçişleri, Millî Eğitim ve Gümrük ve Tekel Bakanları yürütür.

Başbakan
A. Menderes

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı

S. Ağaoğlu

Devlet Bakanı

Adalet Bakanı

F. L. Karaosmanoğlu

H. Özyörük

Millî Savunma Bakanı

İçişleri Bakanı

Refik Ş. İnce

R. Nasuhioğlu

Dışişleri Bakanı

Maliye Bakanı

F. Köprülü

H. Polatkan

Millî Eğitim Bakanı

Bayındırlık Bakanı

T. İleri

K. Zeytinoğlu

İsko. ve Ticaret Bakanı

Sa. ve So. Y. Bakanı

Z. H. Velibeşe

Dr. E. H. Üstündağ

G. ve Tekel Bakanı

Tarım Bakanı

N. Özsan

Ulaştırma Bakanı

Çalışma Bakanı

S. Kurtbek

H. Köymen

İşletmeler Bakanı

Muhlis Ete

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Halkevleri için ithal olunan radyo ve sinema makinelerinin Muamele Vergisiyle Gümrük ve Oktruva resimlerinden istisnası hakkında Kanun

MADDE 1. — Halkevleri için ithal olunacak radyo ve sinema makinelerinin Muamele Vergisiyle, Gümrük ve Oktruva resimlerinden istisnasına dair 20 . IV . 1933 tarih ve 2154 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Halkevleri için ithal olunacak radyo ve sinema makinelerinin Muamele Vergisiyle Gümrük ve Oktruva resimlerinden istisnası hakkındaki 2154 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Maliye Komisyonunun birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.